

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 257/2015

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. júna 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Dankom, Advokátska kancelária, Mlynské nivy 73/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 55/2013 z 9. septembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. decembra 2014 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného

práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obdo 55/2013 z 9. septembra 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Z predloženej sťažnosti, ktorá bola ústavnému súdu doručená bez príloh (okrem splnomocnenia, pozn.), vyplýva, že sťažovateľ vystupoval ako žalobca v konaní o dodanie tovaru vedenom na Okresnom súde Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8 Cb 92/2012. Okresný súd v uvedenej veci rozsudkom z 25. februára 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uložil žalovanému povinnosť dodať tovar (špecifikovaný vo výroku rozsudku, pozn.) žalobcovi. Žalovaný včas podaným odvolaním napadol výrok rozsudku okresného súdu vo veci samej z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a navrhol, aby odvolací súd žalobu zamietol. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 15 Cob 55/2013 z 3. júla 2013 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. Sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že v konaní došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), nesprávnym právnym posúdením veci, ako aj prípustnosťou dovolania podľa § 238 ods. 1 OSP, keďže krajský súd svojím rozsudkom zmenil rozsudok prvostupňového súdu. O podanom dovolaní rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom. V odôvodnení svojho rozsudku najvyšší súd uviedol, že sa stotožnil s právnym názorom odvolacieho súdu, čo sa týka posúdenia platnosti zmluvy, k námietke sťažovateľa, že mu bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom, uviedol, že táto námietka je nedôvodná, pretože sťažovateľ nepreukázal tvrdenú skutočnosť a *„mal sa podľa predložených dôkazov právo zúčastniť pojednávania na súdoch obidvoch stupňov, predložiť svoje dôkazy, vyjadriť sa k nim, predniesť svoje prednesy. Skutočnosť, že žalobca ako tvrdí, nemal právo zaujať stanovisko k právnemu záveru odvolacieho súdu vyjadreného v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dovolaním nie je odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 f) O. s. p.“*. V zmysle uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie sťažovateľa ako právne nedôvodné zamietol.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom porušil jeho označené práva. Argumentuje tým, že krajský súd svojím prekvapivým rozhodnutím, v ktorom aplikoval iné ustanovenie iného právneho predpisu na právne posúdenie veci bez

toho, aby sa mu predtým dal možnosť k tomu vyjadriť, znemožnil uplatnenie svojich práv. Inými slovami, podľa sťažovateľa došlo k odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom z dôvodu porušenia § 213 ods. 2 OSP, pričom podľa názoru sťažovateľa bol daný dôvod jeho dovolania podľa § 237 písm. f) OSP a najvyšší súd ako súd dovolací porušil jeho označené práva tým, že neodstránil uvedenú vadu postupu odvolacieho súdu, a tým mu malo byť „upreté právo byť oboznámený s každou pripomienkou predloženou konajúcim súdom za účelom ovplyvnenie rozhodnutia a vyjadrenia sa k nemu, hoci je takéto právo súčasťou základného práva na spravodlivý proces...“. Sťažovateľ vlastne tvrdí, že mu zo strany najvyššieho súdu nebola poskytnutá súdna ochrana v kvalite v zmysle označených práv.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie označených práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie a prizná mu trovy právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa

všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

1. Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu. Podstata jeho argumentácie spočíva v námietke nedostatočného a arbitrárneho odôvodnenia napadnutého rozsudku.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (mutatis mutandis II. ÚS 71/97).

Otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

Námietku sťažovateľa týkajúcu sa arbitrárnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu je potrebné považovať za zjavne neopodstatnenú.

Podľa názoru ústavného súdu argumentácia najvyššieho súdu uvedená v odôvodnení napadnutého rozsudku citovaná v prvej časti tohto rozhodnutia je dostatočná. V žiadnom prípade argumentáciu nemožno považovať za arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú. Niet teda ani dôvodu na to, aby ústavný súd do veci zasiahol. Na tomto závere nemôže nič zmeniť okolnosť, že sťažovateľ má na celú vec odlišný názor a s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nesúhlasí. Táto okolnosť totiž sama osebe nemôže spôsobiť porušenie označených práv sťažovateľa.

Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu dospel k záveru, že rozhodnutie je dostatočným spôsobom odôvodnené, najvyšší súd zrozumiteľne odôvodnil úvahy, ktoré zvolil pri rozhodovaní o nároku sťažovateľa, a právne závery, na ktorých je rozhodnutie založené, nemožno hodnotiť ako arbitrárne. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnil, prečo dovolanie sťažovateľa zamietol, čím vlastne došlo k potvrdeniu rozsudku krajského súdu, ktorým krajský súd žalobu sťažovateľa zamietol. Tým základným a nosným dôvodom zamietnutia žaloby bola skutočnosť, že sťažovateľ žalobou žiadal, aby mu žalovaný povinný dodal tovar na základe zmluvy, ktorú krajský súd ako odvolací súd považoval za neplatnú. Z uvedeného dôvodu neplatnosti zmluvy krajský súd musel žalobu zamietnuť. Vzhľadom na to, že okresný súd žalobe sťažovateľa vyhovel a krajský súd zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu zamietol, bolo dovolanie ex lege podľa § 238 ods. 1 OSP prípustné v celom rozsahu, t. j. aj čo sa týka právneho posúdenia veci. Sťažovateľ v rámci svojho dovolania predstrel svoje argumenty ako reakciu na prekvapivé právne posúdenie veci

krajským súdom, ktoré preskúmal v rámci dovolacieho konania najvyšší súd meritórne, pričom sa stotožnil s právnym posúdením veci tak, ako to vyjadril krajský súd svojím rozsudkom.

O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto pochybenie v ústavnoprávnom zmysle však ústavný súd v napadnutom uznesení najvyššieho súdu nezistil. Nesúhlas sťažovateľa s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným. Navyše, posúdenie správnosti úvahy súdu je otázkou skutkovou, ktorú ústavnému súdu neprináleží hodnotiť.

Pokiaľ sťažovateľ tvrdil, že krajský súd tým, že ho predtým ako vec inak právne posúdil nevyzval, aby sa mal k tomu možnosť vyjadriť, čím porušil povinnosť podľa § 213 ods. 2 OSP, v dôsledku čoho potom tvrdil pred dovolacím súdom, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd tento tvrdený dôvod zmätočnosti podľa § 237 písm. f) OSP vyhodnotil správne, pretože skutočne nebol daný tak, ako to tvrdil sťažovateľ. Je pravdou, že za istých okolností by bolo možné prisvedčiť argumentácii sťažovateľa o odňatí možnosti konať pred súdom v dôsledku porušenia povinnosti odvolacieho súdu podľa § 213 ods. 2 OSP, ale v okolnostiach prípadu tento dôvod odňatia možnosti konať nebol daný, pretože najvyšší súd preskúmal meritórne tzv. prekvapivý právny názor odvolacieho súdu ako súd dovolací, a to práve preto, že išlo o zmeňujúcu rozsudok odvolacieho súdu. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že nebolo možné aplikovať ani závery vyplývajúce z jeho skoršieho rozhodnutia vo veci sp. zn. III. ÚS 171/06, pretože v okolnostiach prípadu išlo o odlišnú procesnú situáciu. V označenom prípade ústavný súd vyslovil porušenie označených práv v situácii, keď odvolací súd potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok prvostupňového súdu, avšak z iných právnych dôvodov. V posudzovanom prípade však išlo o zmeňujúci rozsudok odvolacieho

súdu, ktorým bola ex lege založená prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 1 OSP. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ako účastník konania mal možnosť v rámci dovolania predostrieť svoje argumenty proti tzv. prekvapivému právnomu posúdeniu veci odvolacím súdom a dovolací súd sa tým musel zaoberať a meritórne jeho námietky preskúmať. Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľovi nebola upretá možnosť brániť sa v konaní pred súdom proti prekvapivému právnomu posúdeniu veci odvolacím súdom.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že prekvapivé právne posúdenie veci odvolacím súdom samo osebe nemožno považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu alebo za odopretie prístupu k súdnej ochrane podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež ho nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP v prípade, že ide o zmeňujúce meritórne rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej, pretože proti takémuto právnomu posúdeniu veci je možné brániť sa v rámci dovolacieho konania, ktoré je ex lege prípustné podľa § 238 ods. 1 OSP, a najvyšší súd je povinný meritórne preskúmať v dovolaní namietané právne posúdenie veci v rámci dovolacieho konania.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené a s poukazom na to, že obsahom označeného základného práva nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97), sťažnosť sťažovateľa, ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru samotným napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, považujúc ho za arbitrárne odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Pokiaľ sťažovateľ poukazoval vo svojej sťažnosti na rozhodnutie ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. II. 541/2011, ústavný súd konštatuje, že právne závery ústavného súdu vychádzali opäť z inej procesnej situácie odlišnej od procesnej situácie sťažovateľa. V uvedenej veci sám dovolací súd zmenil právoplatný rozsudok odvolacieho súdu na základe tzv. prekvapivého právneho posúdenia veci, preto závery tam uvedené sa nemôžu vzťahovať na vec sťažovateľa.

2. Sťažovateľ tiež namietal, že napadnutým rozsudkom bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 4 ústavy.

Ústavný súd pripomína, že obsahom ustanovenia čl. 46 ods. 4 ústavy nie je základné právo, ale len povinnosť štátu upraviť podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane zákonom (m. m. II. ÚS 25/2001). Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol aj túto časť sťažnosti sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2015